

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรบนพื้นที่สูง
เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่า

รหัสโครงการ 199969

โครงการการบริหารจัดการผลิตผลเกษตรหลังกระบวนการจัดการหลังการ
เก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตผลพื้นที่สูง

โดย

ณัฐพล กามล และคณะ

เดือน ธันวาคม ปี พ.ศ. 2567

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรบนพื้นที่สูง
เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่า

รหัสโครงการ 199969

โครงการศึกษาการบริหารจัดการผลิตผลเกษตรหลังกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตผลพื้นที่สูง

The Study on post-harvest agricultural production management to enhance the
value of agricultural products in highland

โดย

คณะผู้วิจัย

สังกัด

นายณัฐพล กามล

นางสาวเพชรดา อยู่สุข

นางสาวกฤติยาณี วรรณภีระ

นางสาวรัญญา บุญเรือง

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

เดือน ธันวาคม ปี พ.ศ. 2567

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ที่สนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยภายใต้ชื่อโครงการวิจัย “โครงการศึกษาการบริหารจัดการผลิตผลเกษตรหลังกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตผลพื้นที่สูง” ตามแผนงานวิจัย การวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง แผนงานย่อยที่ 1 การวิจัยการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ขอขอบคุณเกษตรกรผู้ปลูกผัก หัวหน้าและเจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินฝน โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงขุนสถาน โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง ที่ได้ให้ข้อมูลที่จำเป็นและอำนวยความสะดวกให้แก่คณะผู้วิจัยเป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย
ธันวาคม 2567

คณะผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการ

ชื่อภาษาไทย	นายณัฐพล กามล
ชื่อภาษาอังกฤษ	Mr. Nattaphon Kamon
คุณวุฒิ	ปริญญาโท
ตำแหน่ง	นักวิจัย 3
หน่วยงาน	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
ที่อยู่	65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์	0-5332-8496-8 ต่อ 3201 โทรสาร 0-5332-8494
E-mail:	nutximus@gmail.com

2. นักวิจัย

2.1 ชื่อภาษาไทย	นางสาวเพชรดา อยู่สุข
ชื่อภาษาอังกฤษ	Miss Pedcharada Yusuk
คุณวุฒิ	ปริญญาเอก
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสถาบันด้านการบริหารจัดการ
หน่วยงาน	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
ที่อยู่	65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์	0-5332-8498 ต่อ 1207 โทรสาร 0-5332-8494
E-mail:	npedcharada@hrdi.or.th
2.2 ชื่อภาษาไทย	นางสาวกฤติยาณี วรรณภีระ
ชื่อภาษาอังกฤษ	Miss Krittiyanee Wannapira
คุณวุฒิ	ปริญญาโท
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่โครงการ
หน่วยงาน	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
ที่อยู่	65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์	0-5332-8496-8 ต่อ 3201 โทรสาร 0-5332-8494
E-mail:	Krittiyanee_w@hotmail.com
2.3 ชื่อภาษาไทย	นางสาววรัญญา บุญเรือง
ชื่อภาษาอังกฤษ	Miss Waranya Bunreang
คุณวุฒิ	ปริญญาตรี
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่โครงการ
หน่วยงาน	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
ที่อยู่	65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์	0-5332-8496-8 ต่อ 3201 โทรสาร 0-5332-8494
E-mail:	Mai.wb3@gmail.com

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ	ก
คณะผู้วิจัย	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
บทคัดย่อ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	3
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	11
บทที่ 4 ผลการทดลอง	13
กิจกรรมที่ 1 การศึกษาข้อมูลผลิตผลเกษตรบนพื้นที่สูงที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	13
กิจกรรมที่ 2 การศึกษาหาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตผลเกษตรบนพื้นที่สูงที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	50
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	66
บทที่ 6 เอกสารอ้างอิง	68

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงที่ดำเนินงานและชนิดผลิตภัณฑ์ที่ทำ การคัดเลือก	13
2	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของมะม่วงพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการ หลวงห้วยเป้า อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	38
3	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของมะเขือเทศเชอร์รี่พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ โครงการหลวงปางหินฝน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	40
4	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของเสาวรสที่พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ โครงการหลวงแม่สลอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก	42
5	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของมะเขือเทศเชอร์รี่พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ โครงการหลวงขุนสถาน อ.น่าน้อย จ.น่าน	44
6	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของเบบืออ่องเต้พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ โครงการหลวงแม่จริม อ.แม่จริม จ.น่าน	46
7	เปอร์เซ็นต์ผลิตภัณฑ์ที่สามารถจำหน่ายได้และส่วนที่ไม่ผ่านมาตรฐานลูกค้าหรือ ตลาดกำหนดในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	48
8	เปอร์เซ็นต์ผลิตภัณฑ์ที่สามารถจำหน่ายได้และส่วนที่ไม่ผ่านมาตรฐานลูกค้าหรือ ตลาดกำหนดในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินฝน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	48
9	เปอร์เซ็นต์ผลิตภัณฑ์ที่สามารถจำหน่ายได้และส่วนที่ไม่ผ่านมาตรฐานลูกค้าหรือ ตลาดกำหนดในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก	48
10	เปอร์เซ็นต์ผลิตภัณฑ์ที่สามารถจำหน่ายได้และส่วนที่ไม่ผ่านมาตรฐานลูกค้าหรือ ตลาดกำหนดในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงขุนสถาน อ.น่าน้อย จ.น่าน	49
11	เปอร์เซ็นต์ผลิตภัณฑ์ที่สามารถจำหน่ายได้และส่วนที่ไม่ผ่านมาตรฐานลูกค้าหรือ ตลาดกำหนดในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม อ.แม่จริม จ.น่าน	49

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การสำรวจ สังเกตการณ์ สัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่ และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงหลวงห้วยเป้า อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	16
2	ขั้นตอนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมะม่วงที่โรงรวบรวมผลผลิตของเกษตรกร โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	18
3	การสำรวจ สังเกตการณ์ สัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่ และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินฝน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	22
4	ขั้นตอนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมะเขือเทศเชอร์รี่ที่โรงรวบรวมผลผลิตของ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินฝน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	23
5	การสำรวจ สังเกตการณ์ สัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่ และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก	27
6	ขั้นตอนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเสาวรสที่แปลงรวบรวมผลผลิตของเกษตรกร โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก	29
7	การสำรวจ สังเกตการณ์ สัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่ และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงขุนสถาน อ.น่าน จ.น่าน	31
8	ขั้นตอนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมะเขือเทศเชอร์รี่โรงรวบรวมผลผลิตของโครงการ พัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงขุนสถาน อ.น่าน จ.น่าน	32
9	การสำรวจ สังเกตการณ์ สัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่ และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม อ.แม่จริม จ.น่าน	36
10	ขั้นตอนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมะเขือเทศเชอร์รี่โรงรวบรวมผลผลิตของโครงการ พัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม อ.แม่จริม จ.น่าน	37
11	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของมะม่วงพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการ หลวงห้วยเป้า อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	39
12	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของมะเขือเทศเชอร์รี่พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ โครงการหลวงปางหินฝน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	41
13	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของเสาวรสพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการ หลวงแม่สอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก	43
14	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของมะเขือเทศเชอร์รี่พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ โครงการหลวงขุนสถาน อ.น่าน จ.น่าน	45
15	การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวของเบป๊อင့်เต้พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ โครงการหลวงแม่จริม อ.แม่จริม จ.น่าน	47

16	ประชุมแบบมีส่วนร่วมและรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	52
17	ช่องการตลาดและแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของมะม่วงที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	54
18	ประชุมแบบมีส่วนร่วมและรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินฝน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	55
19	ช่องการตลาดและแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของมะเขือเทศเชอร์รี่ที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินฝน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	56
20	ประชุมแบบมีส่วนร่วมและรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก	57
21	ช่องการตลาดและแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของเสาวรสที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก	58
22	ประชุมแบบมีส่วนร่วมและรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงขุนสถาน อ.น่าน้อย จ.น่าน	58
23	ช่องการตลาดและแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของมะเขือเทศเชอร์รี่ที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงขุนสถาน อ.น่าน้อย จ.น่าน	59
24	ประชุมแบบมีส่วนร่วมและรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม อ.แม่จริม จ.น่าน	60
25	ช่องการตลาดและแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของเบป้อฮังเต้ที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม อ.แม่จริม จ.น่าน	61
26	ตัวอย่างการถนอมอาหาร	63
27	ตัวอย่างการผลิตพืชในระบบการผลิตที่ดี โดยมีมาตรฐาน GAP เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค	64
28	ตัวอย่างการนำผลิตผลชนิดต่างๆ มาผสมผสานเพื่อให้ผู้บริโภคมีความสนใจในการซื้อ	65
29	ตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ที่มีความดึงดูดความสนใจผู้บริโภค การพัฒนารูปแบบ และพัฒนาบรรจุภัณฑ์	65

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาการบริหารจัดการผลิตผลเกษตรหลังกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตผลพื้นที่สูงได้ดำเนินงานวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลผลิตผลเกษตรบนพื้นที่สูงที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และ 2) เพื่อหาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตผลเกษตรบนพื้นที่สูงที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

การศึกษาข้อมูลผลิตผลเกษตรบนพื้นที่สูงที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวคัดเลือกโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 5 แห่ง ได้แก่ ห้วยเป้า ปางหินผน แม่สอง ขุนสถาน และแม่จรม พบว่า มะม่วงของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้ามีการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวทั้งหมด 2.44 เปอร์เซ็นต์ มะเขือเทศเชอร์รี่ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินผนและขุนสถานมีการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวทั้งหมด 3.5 และ 2.21 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ เสาวรสมของ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สองมีการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว 10.49 เปอร์เซ็นต์ และเบป๋องเต้ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จรมมีการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว 16.22 เปอร์เซ็นต์ โดยสาเหตุที่ทำให้ผลิตผลเกษตรเกิดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ใบนอก มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนด โรคและแมลงทำลาย ความเสียหายทางกล และความเสียหายทางสรีรวิทยา ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรในแต่ละพื้นที่มีการเกษตรและการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวที่แตกต่างกันแม้เป็นพืชชนิดเดียวกัน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพ ปริมาณการสูญเสีย และสาเหตุที่ทำให้ผลิตผลเกษตรเกิดการสูญเสียแตกต่างกัน

การหาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตผลเกษตรบนพื้นที่สูงที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 5 แห่ง พบว่า 1) การจัดการมะม่วง มะเขือเทศเชอร์รี่ เสาวรสม และเบป๋องเต้ที่ไม่ผ่านมาตรฐานจากกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวสามารถจำหน่ายในตลาดชุมชนหรือตลาดท้องถิ่น และ 2) ส่วนผลิตผลที่ล้นตลาดหรือผลิตผลที่สูญเสียจากสาเหตุต่างๆ สามารถนำมาแปรรูปได้ เช่น มะม่วงในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้าสามารถนำผลิตผลเพิ่มมูลค่าหรือแปรรูปเป็นน้ำมะม่วงพร้อมดื่ม ลูกอมมะม่วง และมะม่วงแผ่น เป็นต้น มะเขือเทศเชอร์รี่ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินผนและขุนสถานสามารถนำผลิตผลเพิ่มมูลค่าหรือแปรรูปเป็นซอสมะเขือเทศ มะเขือเทศอบแห้ง น้ำมะเขือเทศพร้อมดื่ม เป็นต้น เสาวรสมในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สองสามารถนำผลิตผลเพิ่มมูลค่าหรือแปรรูปเป็นน้ำเสาวรสมพร้อมดื่ม น้ำเสาวรสมเข้มข้น (ไซรัป) และชาเสาวรสม เป็นต้น และเบป๋องเต้ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จรมสามารถนำผลิตผลเพิ่มมูลค่าหรือแปรรูปเป็นผักผงและผักดอง เป็นต้น นอกจากนี้แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตผลเกษตรบนพื้นที่สูง การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าอาจมีเทคนิคเข้ามาช่วย ได้แก่ การแปรรูปเพื่อให้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น ช่วยลดปัญหาการล้นตลาดของผลิตผล และเพิ่มความหลากหลายให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร การถนอมอาหาร ได้แก่ การอบหรือการตากแห้ง การแช่แข็ง การหมัก และการดอง เป็นต้น และการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าโดยนวัตกรรมการใหม่ๆ มาใช้เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เช่น การสร้างมูลค่าให้กับสินค้าโดยการบรรจุภัณฑ์การผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสร้างแบรนด์ และการหาบรรจุภัณฑ์ที่มีความดึงดูดความสนใจผู้บริโภค

คำสำคัญ: พื้นที่สูง, การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว, ผลิตผลเกษตร, เพิ่มมูลค่า

Abstract

The study on post-harvest agricultural production management to enhance the value of agricultural products in highland. The study aimed data on agricultural products in highland areas that do not pass the standard from post-harvest management processes and study on process to create added value for agricultural products in highland areas that do not pass the standard from post-harvest management processes.

The study data on agricultural products in highland areas that do not pass the standard from post-harvest management processes selction Highland Development Project using the Royal Project System: Huai Pao, Pang Hin Fon, Mae Song, Khun Sathan and Mae Jarim were conducted. The study found that the cultivation of Nam Dok Mai mangoes form Huai Pao Highland Development using the Royal Project System had a postharvest loss of 2.44 percent. The cherry tomato from Pang Hin Fon and Khun Sathan Highland Development using the Royal Project System had a postharvest loss 3.50 percent and 2.21 percent, respectively. The passion fruit from the Mae Song Highland Development using the Royal Project System had a postharvest loss of 10.49 percent. The baby pak choi from Mae Jarim Highland Development using the Royal Project System had a postharvest loss 16.22 percent. Postharvest loss of agricultural produce happened due to several factors: outer leaves did not meet the required quality criteria, pathogens and pest infestations, and physiological damages. This is because the farmers in each area employed different agricultural and management practices even when dealing with the same crop, affecting the quality, loss volume, and agricultural losses.

Study on process to create added value for agricultural products in highland areas that do not pass the standard from post-harvest management processes in Highland Development Project using the Royal Project System: Huai Pao, Pang Hin Fon, Mae Song, Khun Sathan and Mae Jarim were conducted. The results showed that management of mangoes, cherry tomatoes, passion fruit and baby pak choi that do not pass the standard from post-harvest management processes can be sale in community markets or local markets. And 2) Products that are in surplus or products that are postharvest loss due to various causes can be processed, such as: mangoes form Huai Pao can be value-added or processed into: mango juice, mango candy and mango sheets, etc. The cherry tomato from Pang Hin Fon and Khun Sathan can be value-added or processed into: Ketchup, dehydrated cherry tomato and tomato juice, etc. The passion fruit from the Mae Song can be value-added or processed into: passion fruit juice, syrup with passion fruit and passion fruit tea, etc. Finally, baby pak choi can be value-added or processed into: vegetable powder and pickle, etc. In addition to the

approach to adding value to agricultural products in the highlands, development and value-adding may have techniques to help, such as processing to meet consumer demand more, helping to reduce the problem of product oversupply and increasing the variety of agricultural products, food preservation, such as baking or drying, freezing, fermentation, and pickling, etc., and developing and adding value to products by using new innovations to produce quality and efficient products, such as creating value for products by campaigning for the production of environmentally friendly agricultural products, creating brands, and finding packaging that attracts consumers.

Keywords: Highland, Postharvest, Agricultural produce, Value Add

